

Η "ΕΛΙΑ,, ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

(Αναλυτικό σημείωμα)

Ο Ποιητής δέχεται τη μόνωση μέσα στη ζωή που δεν μπορεί να κυριαρχήσει επάνω και να της δώσει με την ελεύθερη συνειδησή του τό σχήμα και την έκφραση που αρμόζει στην πολύπτυχη ψυχή του.

Η τραγική αυτή αγωνία βρίσκει στους στίχους του μια τέτοια ισορρόπηση με την ανάλογη έκφραστικότητα του ποιητικού του αποθέματος· οι υποφορές του, οι εικόνες του οι αλληγορίες του βρίσκουν την αρμονική συμμετρία στη σύνθεσή του.

Ειδικότερα στο τραγούδι του ή «Ελιά», που είναι κ' ένα ποιητικότατο σύμβολο και που το μεταχειρίσθησαν και κ' άλλοι ποιητές, όπως ο Παλαμάς, βρίσκει την ευκαιρία ο Ποιητής να κλείσει τον ίδιο τον εαυτό του με τις διαρκείς ανησυχίες του στους πόνους του, τους κατατρογμούς του, για να μας δείξει όμως μαζί το καθολικό και ζωτικό κύρος της αυτής την αισιοδοξία αυτή, την υπέραφη «ένστικτώδη κίνηση που γεννάει τη ζωή» όπως είπε τόσο επιγραμματικά ο μεγάλος αισθητικός Γκυγιώ.

Ο άνθρωπος απομονωμένος, κατατρογμένος από παντού, κυνηγημένος σαν το φτωχό πουλί που δε βρίσκει μια ζεστή φωλιά ή όπως ο ίδιος ο Ποιητής μας υποβάλλει τη συμβολική του αυτή αναπαράσταση με την Έλιά, που βρέθηκε εκεί σε μια γωνιά του Κηφισσοῦ, μόνη, μονάχη, έρημη, χωρίς καμιά άνθιση, με τὰ κλωνάρια σπασμένα στο χῶμα—σαν εικόνα πιστή μιας τραγωδίας—μένει ακλόνητη στο Βορρά που χυμάει πάνω της, στην παγωνιά, στο κρύο και στην θύελλα που πολεμάει να την ξεριζώσει· κι' όμως αυτή στέκεται εκεί δυνατή και ρωμαλέα, τίποτα δεν την λυγίζει, λές κ' έχει απλώσει αιώνιες ρίζες γύρω στο χῶμα, πιο δυνατές και πιο σίγουρες από το ίδιο τό...χῶμα!

Η Έλιά σαν νικήτρια του νόμου της φθοράς μένει εκεί περιμένοντας πάντα τον αιώνιο κύκλο του καλοκαιριού. Η απόλυτη αξία και συνειδηση της αισιοδοξίας, σαν δύναμη ζωϊκή, εκφράζεται απ' τον ποιητή με την διθυραμβική του κραυγή:

Γειά σου χαρά σου έσένα
ακόμ' άνθεις ελιά μου,

έκρχεται σαν ένα ξέσπασμα που εξαμιρίζει τους βαρειούς καταθλιφτικούς ψυχικούς ανέμους, όπως από μεγάλη νεροποντή και τον χαλασμό τῶν στοιχείων, δείχνει ο ήλιος πάνω στον ολοκάθαρο όρίζοντα τη φωτεινή και ναύαγή του δψη.

Ο Ποιητής αντιλαμβάνεται αυτή την μεγάλη αξία της ζωής που κρύβει μέσα της αυτό το αιώνια ανθρώπινο στοιχείο. Ο νόμος της έναλλαγής ή και η απόκαθαρση διαμέσου του πόνου («Κι ορίστε είπα μες στον πόνου» (θάλεγε κανείς και πώς πλησιάζει και τη Βουδδιστική αρχή του Πιεβάννα), αγγίζει αυτήν την αποκαλυπτική πλευρά της μεταφυσικής γνώσης, αυτήν την ένότητα του «αίωνιου» που υπάρχει στην κίνηση της ζωής.

Ο Ποιητής ζωντανεύει στους στίχους του με μια αξιοθαύμαστη μαεστρία την ιδέα αυτή υποβάλλοντάς μας την στις μυστικές του βαριαισιότητες.

Ο Ποιητής αισθάνεται και «νοεϊ» το ρυθμό του διαρκώς αναγεννωμένου, ακούει το μακρινό ψίθυρο της έρχομένης και άνθισμένης Άνοιξης που μιλάει στη μυστική τους γλώσσα μέσα απ' το γυμνό μὰ γόνιμο κορμό της Έλιάς, της ζωής, την σίβνια ζωή που κυκλοφορεί μέσα της και που δεν κρύβει τίποτα άλλο παρά τό :

..Φως του Άπριλη (που)
γύρω της φέγγει αιώνια

**

Η ιδέα αυτή του τραγουδιού έχει

νε ύλικό, όπως ανάφερα και πιο πάνω. σόβες τις λογοτεχνίες του κόσμου, γιατί παρουσιάζει στον συμβολισμό της αυτόν τον αιώνιο χαρακτήρα της ζωής, σαν αξιολογικής αλήθειας με καθολικό κύρος. 'Ο μεγάλος μας ποιητής Σολωμός την εξέφρασε επιγραμματικώτατα στους κλασσικούς πιά στίχους του, στα σκόρπια αποσπάσματα. Λέει για την ζωή πως είναι «μεγάλο καλό και πρώτο» ή ακόμη την ίδια ζωικοδοξία του την εξέφρασε πολλές φορές κι' άλλοι: Γλυκειά ή ζωή κι' ο θάνατος μαυρίλα (στο τραγούδι του «Λάμπρος»). Και η αρχή αυτή είναι η πιο δυνατή και γόνιμη έκφραση που δονεί και φλογίζει· δίνει άμεσα σκοπό στις επιδιώξεις, στα ιδανικά των ατόμων και προβάλλει κυριαρχικά πριν απ' όλα την κίνηση προς τα εμπρός δια μέσου της αιωνιότητας

Χωρίς την αρχή αυτή της αίσιοδοξίας δεν θά υπήρχε ούτε ζωή, ούτε ιστορία· θά υπήρχε ένα θλιβερό νεκροταφείο ή ίσως ένα τιποτέ. Τίποτα περισσότερο από το φρικτό και ανάλγητο μηδέν. 'Η απαισιοδοξία γι' αυτό και ο νταιφετισμός σαν άρνήσεις της ζωής, δεν μπορούν να χουν για τους ζωντανούς ανθρώπους, για τις ζωντανές συνειδήσεις παρά την αξία μόνον της καταστροφής. 'Αλλά η αξία της ζωής έγκειται ακριβώς σ' αυτήν την ισορρόπηση των δυο δυνάμεων: της άπωθήσεως (άρνησις) και της ένωσης (θέσις). Γύρω σ' αυτόν τον σφύο δυαδισμό κλείνεται όλη η ιστορία της ανθρωπότητας κ' οι φυσικοί αναλλοίωτοι νόμοι που μεταφράζουν τόσο εύγλωττα την αιώνια

ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΥΠΟΣΤΑΣΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κι' ούσία Σας και ύπαρξή Σας.
'Ότι και νάστε..
Νέοι ή γέροι
μικρά παιδιά, μεγάλα
βυζασταρούδια... όμορφανιές
Μέσα Σας είμαι!

Τά δέντρα, ή πλάση
Τ' άνθια, τά λούλουδα...
φυτά μεγάλα, φρουτοφόρα,
πουλιά της άνοιξης
ή του χειμώνα
Μέσα Σας είμαι!

Θεριά!. Λιοντάρια... άγρίμια
ζώα κακόβουλα, καλόβουλα
μές στις άτέλειωτες τις ζουγκλες
'Ανθρωποφάγοι μαλλισροί
'Απάνθρωποι!
Και Σεις νερά..
Χειμάρροι όρμητικοί!.

Κι' ότρε γάλενό μου ποταμάκι
Κι' ότρε θαλασσινό στοιχείο
Εξ όσων τελώρια χιονισμένα
Μικροί μου λόφοι..
μέ τις ζωγραφιστές ραχοϋλες
Κάμποι μακριοί
τραβάνε άλαργινά
Φωτιά όλοκόκκινη...καπνός..
Σύννεφα... 'Η βροχή που πέφτει
Τά χιόνια τά πυκνά
Και όλη ή Γη
Μέσα Σας είμαι!

Στ' άστέρια όλα.. στο φεγγάρι
Στόν 'Ηλιο.. Σ' όλη τ'ούρανοϋ την ύλη
Κι' από τις άϊστησες
και στις άναίστητες έέργειες.
Μέσα Τους Είμαι!.

ΒΑΣΙΛΗΣ Γ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

Ἵ ἄνεμος ξεσκίζοντας στὴν πόρτ' ἀπ' ἔξω τοῦ Θεοῦ
τὰ παρδαλά του ἐσώρουχα μιὰ νύχτα νοθευμένη,
πέρασε φέρνοντας ψηλά τ' ἄγιο τὸ φῶς τοῦ λυτρωμοῦ
μὲ μιὰ καρδιά στὸ χέρι του ὡς δάδαν ἀναμένη.

Παίζουν μιὰ φουσαρμόνικα τὰ μάτια σου μικρούλα
ἀντίκρα στὸ παράθυρο τὰ δειλινὰ πού στέκω,
ξυπνὰ καὶ στήνει τὸ χορὸ στ' ἄνθη μιὰ πεταλούδα
καὶ γὼ χαρούμενος γιὰ σὲ κρίνων στεφάνι πλέκω.

Στὸ δάσος ἄνοιξε ἡ χαρὰ κάποιον περίπτερον νωρίς
καὶ κρέμασε νταντελωτὸ τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα
μ' ἄγοραστής δὲ φαίνεται στὸ φῶς αὐτὸ νᾶναι κανεὶς
ἀπ' τὸν ἰπότη τῆς σιγῆς στὰ ἔρημικὰ του κάστρα.

Στὰ λειβάδια νὰ μποροῦσα τὴ ζωὴ νὰ σπαταλήσω
μὲς στοὺς κάμπους, τὰ χωράφια, νὰ τριγοῦσα τὴ χαρὰ,
μὲ τὰ στάχια καὶ τὸν ἥλιο ὁμορφιές νὰ τραγουδήσω,
πελαργὸς νὰ περπατοῦσα μὲς στὰ πράσινα νερά.

Διαδήλωση νὰ κάμουν ἔχουν φωνὴ ἀπὸ κοντὰ μου
μὲσα στὴν λευκὴ πλατεία τῆς χαρᾶς τοῦ τραγουδῶ,
ὄσες λύπες καὶ ἄνιες, πλήρεις τὸν σὺ σιμφορὰ μου,
εἶχα κάποτε φιλήσει πᾶ ἰσὲς μετὰ καὶ γὼ.

Τὸ φεγγάρι πᾶ στὸ τζάμι ζωγραφίστηκε κεντάθη
σὰ νὰ ἦθε νὰ μᾶς πάρει σὺ ταῖδια του κρυφὰ
στὰ τετράξανθα μαλλιά σου ἐσκάρφισες κέχᾳθη
σὰν τὸ φόρεσα κορνίζα καὶ τὸ κρέμασα ψηλά.

Πάρεμε κιὰπόψε πάλι μὲς στὸ τραῖνο τῆς χαρᾶς σου
τὸ ταξίδι του μ' ἄρέσει σὰν τὸν ἥλιο τὸ ζεστό,
νοσταλγῶ νὰ δῶ τοὺς κάμπους, τὰ βουνά, τὸν ἔρωτά σου
καὶ τὰ πράσινα λειβάδια ξαπλωτὸς πού τραγουδῶ.

Ἦρθαν κέκλεψαν τὸ φῶς σου σ' ἕνα δέντρο πού γελοῦσε
νιότη μου τραγουδισμένη, ἀπ' τὴ θλίψη, ἀπ' τὴ χαρὰ,
ἕνας γέρος μᾶσπρα μάτια, τὸ παράθυρο χτυποῦσε,
στὴ γιορτὴ μας, στὴ χαρὰ μας, μὲ σπασμένα τὰ φτερά.

Μὲς στὴ χούφτα μου τὰ στήθεια τὰ κρατῶ καὶ τὰ δικά σου
γλάστρες κρεμαστὲς πού μοιάζουν στὰ περβάζια τῶν σπιτιῶν
θραυπερὰ κιὼς κυματίζουν στὰ λουφρένια βήματά σου
ἄνοιξη χρυσὴ στὰ χεῖλη καὶ στοὺς πόνους τῶν καρδιῶν.

Μὲ τὰ στάχια τ' ὄνομά σου πού φυτρώνουν στὸν ἄγρὸ
γράψαμε στὸν κήπο μὲσα πού μεγάλωσες παιδί
καὶ στὴν ἄκρην, ἄκρη κάτω, ζωγραφίσαμε κοί δυὸ
μὲ χρυσὰ μαλλιά καὶ μάτια ροδισμένη μιὰν Αὐγὴ.

Ἐπὶ τῆ συλλογῆ «Τὰ Τραγούδια τῆς Αὐγῆς»

ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

Μουσική: Λογοτεχνία
ἐπιθ. δι. π. 72^α Αχαρῶν
Ἀθῶν
Τίτλος: Αἱ Ἰασηνῶν
1937

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

Γεννήθηκε στα 1910 στην Άνδρα. Ήρθε στην Αθήνα στα 1923 όπου έγραψε το Γυμνάσιο γαλλόλογου της Νομιά. Συνεργάστη σε διάφορα φιλόλογα περιοδικά μέχρι το 1935 διεκθύνει «Τα Νέα Γράμματα». Έξεδωκε τα εξής έργα: «Εισαγωγή στο Παλαμικό Έργο» (1929), «Ο Ποιητής Γ. Σεφέρης» (1931) και «Γύρω απ' τον Παλαμά» (1932).

Στον κ. Αντρέα Καραντώνη βρίσκει κανείς κάτι που σπάνια μπορεί να το συναντήσει σ' οποιοδήποτε νέο της μεταπολεμικής γενιάς: μια συνείδηση συνδυασμένη με την αίσθηση του δημιουργού. Διαβάσαμε κάποιες κριτικές σελίδες του που βρίσκονται στο κριτικό έργο ή μέσα στα κείμενα του άρθρου ή μιας μελέτης που έγραψε για τον Σεφέρη και αείνει. Τα κριτικά του κείμενα και εστιάσαν στην αυτή πύλη της κριτικής (και της κριτικής του δεξιού κριτικού) και είναι ρασιοναλιστής και καθαρός έχει εκείνη τη δύναμη που μεταφράζει και συνδέει το σύνολο του καλλιτεχνικού έργου σε μία αισθητική ενότητα κυρίαρχη.

Το κριτικό του δοκίμιο για τον Σεφέρη —παρ' όλο που μπορεί κανένας να έχει αρκετές επιφυλάξεις— είναι ένα δείγμα της μεθοδολογικής σκέψης του, της αναλυτικής του σαφήνειας και της ακριβολογημένης έκφρασης του: τα τρία αυτά προσόντα αποτελούν ένα δυνατό όπλο που έχουν σαν συμπαραστάτες στον «κριτικό βέβαια στίβο» την αισθαντικότητα του ποιητού και την διορατικότητα του προφήτη. Ο κ. Καραντώνης δεν είναι δογματικός ούτε άκομα και στενοκέφαλος αρνητής, όπως στάθηκαν μερικοί άλλοι από ψυχολογική αντίδραση γεννημένη από την στείροτητα τους: είναι κιό' ίδιος ποιητής, όχι με τη σημασία ενός που γράφει στίχους— μά εκείνου που τους ζει και τους αναπνέει στην ατμόσφαιρα που καλλιεργεί στο θερμοκήπιο του και που τους δίνει σαν επίλεκτος κηπουρός τις εμπρέπουσες τοποθετήσεις. Γι' αυτό κιό' κ. Καραντώνης δίκαια θεωρείται ως ένας από τους καλλίτερος καλλιεργητές της κριτικής.

ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

«Νέο Φύλλον» ημερησία
λογοτεχνική επιθεώρηση
Άχαρη 79 Αθήναι
Τύπος Α' Ιανουάριου 1937

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τική ή διαύγεια αλλά και ή ποσότης τοῦ ἤχου του στοῦ μέρος αὐτό, πού μας ἔδωσε τήν ἐντύπωση, ὅτι ἔφτασε στοῦ μὴ περαιτέρω τῆς ἐκτελέσεως χωρίς βέβαια νὰ μιλήσου- με πάλι γιά τήν καταπληκτική εὐκολία μέ τήν ὁποία πέρασε ὅλες τίς ἀκροβατι- κές δυσκολίες τοῦ μέρους αὐτοῦ, παρ' ὅ- λο βέβαια πού ἡ ὀρχήστρα δέν τόν βοή- θησε ὅσο ἔπρεπε. Ὁ κ. Οἰκονομίδης ἦ- ταν λίγο σκληρός στή διεύθυνσή του χω- ρίς τήν ἐπιβεβλημένη πλαστικότητα κι' ἐ- λαστικότητα στοῦ ρυθμοῦ, διατηρώντας συ- νάμα τήν ὀρχήστρα σ' ἓνα ἐπικίνδυνο γιά τούς σολλιστ forte, οἱ ὅποιοι δύσκολα ἀντε- πεξέρχονται σ' αὐτή τήν πίεση τῆς ὀρχή- στρας. Ὁ κ. Busch ἐδικαίωσε ἀπόλυτα τήν πλατιά του φῆμη.

ΠΑΝ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

—Στό Παρίσι πέθανε σέ ἡλικία 60 ἐτῶν ὁ λογοτέχνης καί δημοσιογράφος Ρενέ Πιῶ. Ἀγαποῦσε ἐξαιρετικά τήν Ἑλλάδα κἔγραψε ἀρκετά βιβλία γιά αὐτήν. Ἐχάρι- στο στάθηκε μέσα σ' αὐτά τὰ βιβλία του γιά τὸ Βενιζέλο.

—Ἡ «Σεμαιν Ἐζυπέ» τῆς Ἀλέξαν- δρείας ἀφιέρωσε τὸ τελευταίον κείμενον στοῦ γνωστοῦ κοσμοπολίτη Γάλλου ζωγράφου Γιαννιτσάκου.

—Στό φιλολογικὸ φύλλον τῆς Ἰταλίας τῆς Νέας Ὑόρκης διαβάσαμε ἀρκετὰ ἄρ- θρο τοῦ κ. Θάλῃ Ρητορίδη, ἐπ' ἀκρίβειαν τῆς ἐπιμόδου εἰς Ἀμερικὴν τοῦ Ἑλληνοῦ μαέ- στρου κ. Μητροπούλου.

—Γιέθανε στή Σαλαμάγκα τῆς Ἰσπανίας ὁ συγγραφεὺς καί φιλόσοφος Μίγκελ ντέ Οὐναμούνο.

—Τὸν περασμένο μῆνα πέθανε σέ ἡλικία 85 ἐτῶν ὁ Κορρικανὸς ποιητὴς Πέτρος Σάντα Καζανόβα.

—Διαδίδεται τῶς ἀνευρέθη εἰς τὴν Πάρ- μαν τῆς Ἰταλίας χειρόγραφο τοῦ ἀνεκδό- του «Τετάρτου κοντσέρτου εἰς ρέ ἔλασσον» γιά βιολί καί ὀρχήστρα τοῦ μεγάλου βιο- λιστοῦ Παγκανίνι.

—Ἐτοιμάζεται ἡ β' ἐκδοσι τῶν ἔργων τοῦ Βιργιλίου, εἰκονογραφημένη ἀπὸ τὸν διάσημο μοντέρνο ζωγράφου τῆς Γαλλίας Ντυνοαγιέ ντέ Σεκονζάκ.

—Τὸ Ἰταλικὸν Ἰνστιτοῦτον Ἀνωτέρων Σπουδῶν διοργανώνει ἐκδρομὴ Ἑλλήνων διανοουμένων στήν Ἰταλία καθὼς καί οἱ Ἰταλοὶ διανοοῦμενοι στήν Ἑλλάδα.

—Πέθανε ὁ γλωσσολόγος καί Ἀκαδη- μαϊκός, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀ- θηνῶν Γ. Ἀναγνωστόπουλος.

—Πέθανε κιὸ Ἀκαδημαϊκός καί καθηγη- τῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς Γερ. Φωκάς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1937
Α.Θ.Φ.
1937
r.15

WALT WHITMAN

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΗ

Ὁνειρεύτηκα σ'ένα ὄνειρο πὼς εἶδα μιά
πόλη ἀήττητη ἀπὸ τίς ἐπιθέσεις κι' ἀπ'
ὄλη τὴν ἡρεμία τῆς γῆς,
Ὁνειρεύτηκα πὼς ἦταν ἡ καινούργια
πόλη τῶν Φίλων,
Τίποτα δὲν ἦταν μεγαλύτερο ἐκεῖ ἀπὸ
τὴν περιωπὴ τῆς εὐρωστῆς ἀγάπης,
ποὺ ὀδήγησε τὴν ἡσυχία,
Φαινότανε κάθε ὥρα στὴ δράση τῶν ἀν-
θρώπων ἐκείνης τῆς πόλης,
Καὶ σὲ ὄλα τους τὰ βλέμματα καὶ τοὺς λόγους.

Μεταφρ.

ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

Νέα Φύλλα

Μουσικῆ

Λογικικῆς

Ἐπιπέδου

Μουσικῆς

Διαμαντοπούλου

724 Ἀχαρνῶν Ἀθῆναις

Τίτλος Α' Ιανουαρίου

1937

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

